

DE IMPACT VAN DE AFSCHAFFING WORDT PAS VOELBAAR IN 2030

Er is leven na het duolegaat

Op 1 juli 2021 werd in Vlaanderen het duolegaat afgeschaft. “Wij merken dat mensen nog altijd geld willen nalaten aan goede doelen, maar het is te vroeg om de gevolgen van de afschaffing van het duolegaat volledig te overzien”, zegt Ann Maelfait van het advocatenkantoor Rivus, de juridische partner van Testament.be. ILSE DE WITTE

De doorlooptijd van een testament bedraagt gemiddeld acht à tien jaar, stelt Ann Maelfait van het advocatenkantoor Rivus, de juridische partner van Testament.be. “Dat is de gemiddelde tijd tussen het opmaken van een testament en het overlijden van de testator of de persoon die het testament heeft opgesteld.

Daarom verwacht ik dat we de werkelijke impact van de afschaffing van het duolegaat in Vlaanderen pas vanaf 2030 zullen zien. Het is nog te vroeg om een definitieve stand van zaken op te maken.”

Het duolegaat is een techniek, die in Wallonië en Brussel nog altijd bestaat en daar populair is, om de hoge tarieven van de erfbelasting voor bepaalde erfgenamen weg te werken. Wie in Vlaanderen een neef of nicht of een vriend in zijn testament wil opnemen, weet dat die 25 procent belasting zal betalen op de eerste schijf van de erfenis tot 35.000 euro, 45 procent op de schijf van 35.000,01 tot 75.000 euro en 55 procent op alles boven 75.000 euro.

Met een duolegaat konden Vlamingen tot midden 2021 schenken aan een goed doel, met als voorwaarde dat het goede doel naast de eigen erfbelasting de erfbelasting van de andere erfgenamen zou voldoen. De erflaters konden met een duo-

lefaat bovendien een strategisch deel van de erfenis voor het goede doel bestemmen, om te vermijden dat de nalatenschap voor de andere erfgenamen in een hogere schijf met een hoger belastingtarief zou terechtkomen. De techniek van het duolegaat was in veel gevallen een win-winsituatie, waardoor zowel de erfgenamen als de goede doelen netto meer overhielden.

De Vlaamse regering besliste enkele jaren geleden het duolegaat af te schaffen en ter compensatie het tarief van de erfbelasting voor goede doelen van 8,5 naar 0 procent terug te brengen. Daarnaast werd de vriendenerfenis in het leven geroepen, waarmee erflaters in hun testament een of meer personen kunnen aanwijzen die een vermindering van de erfbelasting genieten. Die vrienden of verre familieleden betalen dan slechts 3 procent erfbelasting, het tarief dat ook geldt voor erfenissen tot 50.000 euro in rechte lijn. Het verminderde vriendentarieff kan slechts op 15.000 euro van een erfenis van toepassing zijn, ongeacht het aantal vrienden dat de erflater heeft aangewezen. Voor Ann Maelfait is die vriendenerfenis slechts “een doekje voor het bloeden”.

Niet alle duolegaten zijn geschrapt

De afschaffing van het duolegaat in Vlaanderen geldt ook voor testamenten die lang voor 2021 zijn opgemaakt. Wat is er dan met de bestaande duolegaten gebeurd? “Heel wat testamenten waarin de techniek van het duolegaat werd gebruikt, zijn de voorbije jaren aangepast door de testator”, weet Ann Maelfait. “Naar mijn ervaring hebben de meeste betrokkenen hun testament op zo’n manier aangepast zodat er bij hun overlijden

‘Mensen die geld nalaten zijn overtuigd en willen kankeronderzoek steunen, ook als daar geen fiscaal voordeel voor de andere begunstigden meer mee gepaard gaat’ ERIC VAN CUTSEM, STICHTING TEGEN KANKER

GOED DOEL
 “De notariële schenking wordt doorgaans gebruikt voor grote bedragen.”

GETTY

nog altijd een stukje van hun erfenis naar het goede doel zal gaan.” Volgens Ann Maelfait worden sommige mensen opstandig als ze geconfronteerd worden met de hoogste tarieven in de erfbelasting. “Vooral koppels zonder kinderen vinden het zuur dat erfenissen aan kinderen van hun broers of zussen veel te duur zijn, omdat ze in hun leven al veel belastingen hebben betaald op hun centen. Soms is dat een factor in de beslissing om geld na te laten of te schenken aan een goed doel, maar vaker willen ze vooral helpen bouwen aan een betere toekomst.”

● ● ●
De afschaffing van het duolegaat in Vlaanderen geldt ook voor testamenten die lang voor 2021 zijn opgemaakt.

“Er zijn na het overlijden van de testator echter ook duolegaten opengevallen, die niet aangepast waren aan de gewijzigde wetgeving”, weet Ann Maelfait. “In die situaties zijn doorgaans schriftelijke overeenkomsten of dadingen gesloten tussen de erfgenamen en de goede doelen, om ervoor te zorgen dat er voor beide partijen nog voldoende inzat.”

De Vlaamse belastingdienst (Vlabel) heeft zich volgens de advocate de voorbije jaren eerder constructief opgesteld. Zo konden die duolegaten alsnog naar de geest in plaats van de letter uitgevoerd worden. Het duurt nog even vooraleer die oude duolegaten volledig uit het systeem zijn verdwenen. Daarom vindt Ann

Maelfait het nog te vroeg om te zeggen dat het al bij al nog meevalt met de impact van de afschaffing van het duolegaat. Ze heeft geen weet van organisaties die in de problemen kwamen door de afschaffing ervan.

Positieve en negatieve effecten

Trends polste bij goede doelen naar de gevolgen van de afschaffing van het duolegaat. “De totale impact van de veranderingen in 2021 valt niet zuiver te berekenen, want er zijn positieve en negatieve effecten”, zegt Eric Van Cutsem, de Nederlandstalige voorzitter van Stichting tegen Kanker, een nationale organisatie. “Enerzijds wonnen we, doordat de belasting van 8,5 procent wegviel, en anderzijds werden er ook duolegaten geweigerd of omgezet in een gewoon legaat. De gewijzigde regelgeving heeft voor Stichting tegen Kanker alles bij elkaar een beperkte impact. Mensen die geld nalaten aan Stichting tegen Kanker zijn overtuigd en willen het kankeronderzoek steunen, ook als daar geen fiscaal voordeel voor de andere begunstigten meer mee gepaard gaat. Kankeronderzoek steunen is een goed doel dat een heel breed publiek aanspreekt, gezien het hoge aantal nieuwe kankerdiagnoses, zo’n 75.000, per jaar.”

Stichting tegen Kanker biedt mensen in Wallonië, Brussel en Vlaanderen een uitgebreide dienstverlening, zodat ze volledig geïnformeerd hun testament kunnen opstellen. Eric Van Cutsem: “De berekeningen voor het duolegaat behoren dus niet meer tot de dienstverlening in Vlaanderen, maar maken wel nog altijd deel uit van onze dienstverlening in Wallonië en Brussel, waar het duolegaat nog aan de orde is.”

➔ **GOED DOEL**
“Er is een modernisering van de nalatenschappen gaande.”

GETTY

● ● ● Een legaat of een schenking uit een erfenis levert geen belastingvermindering op.

Meer mensen bereiden levenseinde voor

Advocate Ann Maelfait stelt vast dat veel mensen nog altijd de wil hebben om geld te geven aan goede doelen. “Het gaat niet altijd om grote bedragen, maar er is een modernisering van de nalatenschappen gaande en goede doelen lijken daarin een plaats veroverd te hebben. Het geld gaat niet enkel naar grote, bekende organisaties. Ook kleine vzw’s genieten mee van die trend.”

Ze merkt de jongste jaren ook dat mensen veel vaker het einde van hun leven voorbereiden. “Er is meer bewustwording en het levenseinde lijkt meer bespreekbaar dan twintig jaar geleden, toen ik begon als advocaat. Het gaat dan niet enkel om financiële planning, maar ook om euthanasieverklaringen of negatieve wilsverklaringen bijvoorbeeld.”

Vorig jaar schonken de Vlamingen in totaal 31 miljoen euro aan goede doelen en 23,2 miljoen euro aan private stichtingen en beroepsverenigingen, leren cijfers van het kabinet van uittredend Vlaams minister van Financiën en Begroting Matthias Diependaele (N-VA) op basis van de verleden aktes. Dat is bijna vier keer zoveel als de 14,5 miljoen euro die in 2022 via schenkingen naar goede doelen, private stichtingen en beroepsverenigingen vloeide. We telden enkel de schenkingen afkomstig van particulieren.

Maar de goede doelen kregen in 2023 tegelijk ook een pak minder geld binnen uit nalatenschappen en legaten dan in 2022. Het totale bedrag zakte van 333,4 miljoen euro in 2022 naar 227,8 miljoen euro in 2023. Als we alle schenkingen en erfenissen optellen, kwam er vorig jaar ruim 80.000 euro

227,8
MILJOËN

euro kregen goede doelen in 2023 in Vlaanderen uit nalatenschappen en legaten.

minder terecht op de rekening van liefdadigheidsorganisaties dan een jaar eerder.

In de tweede helft van 2021 telde het kabinet van Matthias Diependaele 550 legaten en 356 nalatenschappen tegen de erfbelasting van 0 procent voor goede doelen, voor een totaalbedrag van 130 miljoen euro. In de eerste helft van 2021 lieten de Vlamingen nog een totaalbedrag van 155 miljoen euro na aan goede doelen. Of dat verschil volledig of gedeeltelijk te wijten is aan de afschaffing van het duolegaat op 1 juli 2021, kunnen we niet nagaan.

Federale belastingvermindering voor giften

Mensen die met hun geld mee willen helpen bouwen aan een betere wereld hebben er meer plezier aan om tijdens hun leven te schenken. Als ze schenken met de warme

hand, zoals dat in de volksmond heet, kunnen ze nog zelf meemaken wat liefdadigheidsinstellingen met hun centen doen.

Er is ook een belangrijke fiscale reden om te schenken tijdens uw leven, in plaats van een goed doel in uw testament op te nemen: op het federale niveau is er een belastingvermindering voor giften aan erkende verenigingen of instellingen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Ann Maelfait: "Juridisch bekeken zijn giften een verzamelterm voor schenkingen en legaten." Maar een legaat of een schenking uit een erfenis levert geen belastingvermindering op.

In 2023 lanceerden twee parlementsleden van cd&v, Kartien Schryvers en Peter Van Rompuy, het voorstel om een belastingkrediet toe te kennen bij legaten aan goede doelen, waarmee de andere erfgenamen een deel van hun erfbelasting zouden kunnen betalen. Volgens hen bleek uit de cijfers dat het nultarief in de erfbelasting onvoldoende is om mensen te

via een overschrijving. Voor zo'n gift hoeft u niet langs de notaris of het registratiekantoor te gaan en er is geen schenkbelasting op verschuldigd. "De notariële schenking wordt doorgaans gebruikt voor grote bedragen, moet verplicht worden geregistreerd en triggert zo de schenkbelasting", legt Ann Maelfait uit.

Veel mensen schrijven maandelijks of jaarlijks kleine bedragen over aan bekende organisaties zoals het Rode Kruis, Artsen Zonder Grenzen en Amnesty International. De lijst met erkende instellingen op de website van de federale overheidsdienst Financiën is wel 65 pagina's lang. Er staan ook veel kleine en minder bekende vzw's op die lijst. Stortingen vanaf 40 euro kunnen een fiscaal attest opleveren, waarmee mensen via de aangifte in de personenbelasting maar liefst 45 procent van hun storting kunnen terugkrijgen via een belastingvermindering. U mag tot 10 procent van uw netto-inkomen of 408.130 euro

'Er is meer bewustwording en het levenseinde lijkt meer bespreekbaar dan twintig jaar geleden'

ANN MAELFAIT, RIVUS ADVOCATEN EN TESTAMENT.BE

motiveren om nog goede doelen in hun testament op te nemen. Voorlopig ligt er nog geen wetsvoorstel op tafel om zo'n belastingkrediet in te voeren. Er blijft met andere woorden een fiscaal argument om tijdens uw leven te schenken. "Als je een groot bedrag schenkt tijdens je leven, ben je het wel meteen kwijt. Niet iedereen wil zich uitkleden voor het slapengaan", waarschuwt Ann Maelfait. Bij giften denken we ook niet meteen aan notariële schenkingen, maar wel aan hand- of bankgiften

aan giften in de aangifte opnemen. "Vanaf het aanslagjaar 2025 zouden alle fiscale attesten automatisch in Tax-on-web moeten staan. Dat was tot nu nog niet het geval voor elke vereniging. De erkende verenigingen moeten daarom sinds 1 januari het rijksregisternummer vragen van alle particulieren die een gift doen", zegt Francis Adyns, de woordvoerder van de federale overheidsdienst Financiën. **f**

VOLGENDE WEEK BRENGT TRENDS EEN DOSSIER OVER SUCCESSIE